

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői Iroda

és
Kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Theologiai tanárok választása.

(kn) A napokban összeülő ev. ref. kerületi gyűlés tárgysorozatának egyik legfontosabb pontja három ürességben levő theol. tanári székek választás utján való betöltése. Azon álláspontnál fogva, melyet lapunk a Bethlen-kollégium theológiájának az utóbbi évtizedben felmerült és lezajlott válságaiban elfoglalt és hűségesen megtartott; azon első rangu szerepnél fogva, melyet városunk ezen szemefénye, féltett kincse Nagyenyed város, sőt az egész vármegye kulturális fejlődésében kifejtett; azon köteles érdeklődésünknel fogva, melylyel hazafias ügyeket tekinteni, s az esetleg megtámadott jogok védelmére sietni szoktunk; ki kell emelnünk ezen választás nagy fontosságát.

Nagy csapások látogatták meg ez intézetet a legközelebbi multban. Hét év előtt egyenesen lételet támadta meg a huszonegyes bizottság, hogy történelmi és alapítványi szent jogokat konfiskáljon egy még csak tervben levő új intézet javára. Az egyházkerület bőbeszédsége és tekintélye ekkor egyhangu határozattal tiltakozott olyan törekvések ellen, hogy meglévő és virágzó intézeteknek létele szavazás eredményéhez legyen köthető.

A történelmi jogokat tiszteletben tartotta s egyszersmind kimondta, hogy ha szükség van még egy theol. akadémiára, ennek létrehozásához megadja a beleegyezését. De még mielőtt a valódi szükséglet felett általános és kedvező közvélemény alakult volna, létre jött maga az intézet, amelyet az egész prot. világ melegen üdvözölt, mint a felekezeti érdek új és erős pozícióját.

Ezenközben a mi akadémiánkra az Isten látogatása nehezedett. Rendre pusztultak el öreg és ifju tanárai, úgy, hogy ma egy sincs azon tanárkarból, mely alig egy évtizede dicsőséges nevet tudott szerezni magának s az intézetnek.

S ezek a csapások jobban megingatták lételet, mint a támadások. Az emberek támadása fokozza az erőt; a sors csapása csak csüggeszteni tud. A csüggedés megláttja, elbágyasztja a vérkeringést s vele a tevékenységben való eleveenséget, az életerőt.

Azonban amikor legnagyobb volt a veszedelem, megérkezett az isteni segítség. Olyan férfiakat állított a Bethlen-kollégium ügyeinck élére, akik nemcsak a legmelegebb hűséggel és köteleltségérzettel, hanem egyszersmind sikerrel is tudták védelmezni azon jogokat, melyek a gondjaira bízott intézet

gyökereit képezik. Olyan férfiakat, a kik sokkal magasabb fogalommal bírnak a köteleltségérzetről, mint hogy bármi mellékes személyi indokból ettől elállanának.

Ezen férfiaknak örök hálára kötelező szilárdsága legyőzött minden akadályt. Az egyházker. közgyűlés a mult év június havában megválasztotta az új rendes tanárkar első tagját s ezzel újból s félremagyarázhatatlan érthetőséggel kifejezte, hogy a Bethlen-kollégium törvényes jogait tiszteletben tartja. Valóban ez egyhangu választás legvilágosabb jele annak, hogy mi ezen kérdésben a valódi és hivatott közvélemény. Bizonyára az, hogy hazafias és kulturális czélokért alapított s ezen czéloknak meg is felelő, a maga anyagi és szellemi erején élni akaró és élni tudó intézet létérdekeit támadni: nemesak hazafiatlan és indokolatlan, hanem törvényellenes tett is volna. Ez volt az egyházker. álláspontja mindig, valahányszor e tekintetben nyilatkozniia alkalom kínálkozott.

Azért nem tulajdonítunk semmi fontosságot azon hírcszeléseknek, melyek az idegességig fejlődött aggodalomból szárnyra kelve, azt jósolgatják, hogy a tanárválasztás kérdésében veszedelem készülődik kollégiumunkra. Ilyet fölteni attól a közgyűléstől, mely a mult évben

TÁRCZA.

Repülő tragédia.

Írta: Hevesy Jenő.

Egyik fővárosi színházhoz beállított a multkoriban egy borzas haju fiatal ember és az igazgató után tudakozódott. Mikor megmutatták neki az irodahelyiséget, bement hozzá és udvariasan bemutatta magát:

— Én Garai Tihamér vagyok.
— Örülök, mondta az igazgató és tovább dolgozott.

— Már régóta óhajtottam abban a szerencsében részesülni, hogy önnel, mélyen tisztelt uram, megismerkedhessem.

— Részemről a szerencse — udvariaskodott a director és folytatta az írást.

— Talán rosszkor jöttem egy kissé?
— Oh nem, legkevésbé sem. Miben lehetek szolgálatára?

— Én költő vagyok

— Igen? Mőfelett örülök! És miket szokott költeni, ha nem indiscret a kérdésem?

— Az nekem mindegy. A gyöngéd szonettektől a rémes balladákig és a prózai mo-

nologoktól a verses tragédiáig mindent szoktam írni.

— Megdöbbenő sokoldalúsággal bírsz uraságod.

— Mindennek dacára azonban legjobban kedvelem a verses tragédiákat. Mit mondtam: kedvelem? Imádom, uram, imádom!

— Én kevésbé.

— Akkor, uram, ön nem ismeri az én tragédiámat.

— Még eddig nem volt szerencsém hozzája. Remélem, ezután sem lesz

— Az én tragédiám a költészet valóságos remekei.

— Az nekem mindegy. Én irtózom a versektől. Valóságos gyilkolási mánia lep meg, ha egyet hallok.

— Az lehetetlen. Uraságodnak sokkal becsületesebb arcza van, mint egy gyilkosnak.

— És mégis úgy van. Én rettegek a verses tragédiáktól.

— Hát akkor miért adott elő egyre-másra?

— Ahhoz magának semmi köze sincs.

— De van. Magyarország ötvézezer titkos drámairója nevében intézem önhöz e szerény szózatot.

— Van talán közjegyző előtt hitelesített meghatalmazása?

— Gentlemanek között, azt hiszem, ez szükségtelen.

— Am legyen. Én azonban csakis ismert nevű írók és költők műveit szoktam előadatni.

— Azt akarja ezzel mondani, hogy nekem nincs eléggé ismert nevem?

— Eltalálta.

— Tudja meg tehát, hogy az én nevem is eléggé ismert. A Garai csak az álnevem.

— Vagy úgy? Azt nem tudtam. Mi tehát az ön igazi neve? Talán az ismertebb lesz, mint az álneve.

— Kohn Mór vagyok, kérem átossággal. Az ezredik ebből a kiterjedt családból.

— Menjen maga bolond. A Kohn név lehet igen jól ismert a dob-utcában, de nem a költők körében. Magamat ajánlom.

— De kérem, talán egy jelenetet méltóztatnék felolvasni eszmékben gazdag szindarabomból.

— Nem méltóztatom. Nagyon él vagyok foglalva.

— Hát akkor én olvasom fel.

Azzal meg sem várva az igazgató választát, neki pirult arczzal szavalni kezdé az első felvonás ötödik jelenetét.

megmentette akadémiánkat attól, hogy magától kimuljon; ugyanattól a közgyűléstől, a melyben Erdély prot. intelligenciájának színe-java helyt foglal: semmi okunk sincsen.

Nem is értjük, miféle veszedelem lehetne az, mikor törvényes jogok gyakorlatáról van szó csupán, s mikor a pályázat amak rendje szerint kihirdetett s a választás fel van véve a tárgysorozatba?

Egyetlen veszedelem volna elképzelhető: ha ugyanis feltesszük, hogy a közgyűlés nem olyan tanárokat választ, a kik theologiánkat multjához méltó jövődre emelni is képesek. De hát mi célja lehet bárkinek a választás ilyen eredményére törekedni?

Ez ellen biztosítékot nyújt nekünk azon férfiak multja és szellemi előkelősége, kik a kollégiumi előjáróság bizalmát kinyerték s akiknek sem képzettsége, sem jelleme ellen semmiféle alapos kifogás nem emelhető. Egyik mellett egész hazarészünkben ismeretes tudományos multja, iskolai és városi ügyeinkben kifejtett nagy tevékenysége s az egész ev. ref. közvélemény rokonszenve beszél; másik hosszas papi tapasztalatot, a tudomány zajtalan, de állandó művelését állítja tanuságtételül; a harmadik ifju, de már kipróbált erővel tudott helyt állani sokoldalú kötelességeinek terhe alatt.

S még nem történt meg soha, hogy a közgyűlés megvonta volna támogatását az iskolai előjáróság azon törekvésétől, hogy a jók közül a legjobbakat nyerhesse meg intézete részére.

Mi tehát nem aggódunk a közgyűlésnek a Bethlen-kollégiumra s városunkra nézve szerencsés határozatai miatt. Hanem kérjük ezen testület tag-

jait, hogy theologiánk ügyét kísérik azon a rokonszenvvel, melylyel eddig is megajándékozták; vezessék diadalra ügyét régi nagy híréhez méltó rendes tanárok megválasztása által.

A vallás- és közotatásügyi m. kir. miniszter a nagyenyedi állami polgári leányiskolánál alakult „Önművelődési Egyesület” alapszabályait jóváhagyta.

Az „Abrudbányai Műkedvelő Társulat” alapszabályait a m. kir. belügyminiszter f. évi 28.287 szám alatt a bemutatási záradékkal ellátta.

Senor Aladár Karácsonyfalva-pályaudvarra postamesterre nevezetett ki.

Elekcs Ida posta-táviradkiadó, saját kérelmére, a posta-táviradkiadók létszámából töröltetett.

Szabó Albert kir. mérnök a marosújvári fő-bányahivataltól a vizaknai só-bányahivatalhoz helyeztetett át. (III. 24. 19.147 sz.)

Sallak István nagyenyedi ideiglenes minőségű szám-gyakornok véglegesítettett. (III. 21. 20. 284. sz.)

A szerb kérdés és az — ünneprontók.

Budapest, április 2.

A husvétünnepi hangulatba és a millenniumi készülődésekbe — miként Falb időjóslo legújabb „kritikus napja” a tavaszi enyhességbe — belesapott a szerb... művi har. Képtelen vádagnak és ádáz szitkozódásoknak egész zivatara zudul a miniszterelnök fejére, mert... no, mert elég lelkiismeretes, elég kötelességtudó volt a szerb autonómia tarthatatlan állapotain segíteni akarni.

A szerb tuzók organumai vad gyűlölettel rohantak neki a magyar kormánynak, autonómia-rablással, jogtíprással, szabadságelfojtással vádolván őt. Egy belgrádi félhivatalos, mely Brankovics szerb patriárkával intim viszonyban állott (vagy tán ma is áll),

egyenesen „az egész orthodoxia fejével és leghatalmasabb protektorával”, értsd az oroszok csárjával, fenyegeti a magyar tyrannusokat. És a hazai, a hazafias ellenzék sajtója? Dehogyan maradna mögötte a közös ellenségnek, midőn a kormányról van szó! Szidják a miniszterelnököt itt belül is, más hangnemből, de ugyanazzal a vehemenciával, mint akár a belgrádi vagy a karloviczi magyarfalók. Miért? Mert ő — már mint Bánffy báró — a „békesség” szerbeket ingerelte; mert mondva csinált új szerb kérdést; mert ismét föleleszté az összes nemzetiségek gyűlölségét stb.

Mit is vétett csak Bánffy báró? Annyit, hogy nemrég tanácskozára hívta magához Brankovicsot és a görög keleti szerb egyház számos más korifeusát, fesztelen tanácskozára, eszmecserére. És miről folyt ez a bizalmas konferencia? Arról, hogy mi módon lehetne és kellene segíteni a magyarországi szerb egyház állapotján? Azokon az állapotokon, melyek türhetetlenségéről minden józanul gondolkozó szerb kell, hogy szíve mélyében meg legyen győződve. Nem is volt a konferencián egynek se valami mélyebbre ható kifogása. Nem emelkedett egy hang sem, mely jogok konfiskálásáról, autonómia-rablási szándékról és hasonlókról panaszkodott volna. Csak utólag kezdődtek az égbekiáltó sérelmek a szerb sajtóban. Bánffy báró javaslatára a konferencia elhatározta, hogy a szerb egyház ügyeinek időleges rendezésére közelben kongresszus hívassék egybe, a magyarországi szerb egyház végleges szervezése pedig egy későbbi kongresszusnak tartassék fenn.

A mult heti konferencián ugyan érdemi legelő nem fordult, de azért tudjuk, hogy a kormányt miféle intencziók vezérik a szerb autonómia rendezése dolgában. Bánffy báró reformtervei háromféle irányban terjednek.

1. Szó van a szerb egyházi szervezet választási rendszerének módosításáról. Az autonómiai választások terén oly féktelen szabadság uralkodik, mely a demagog tömeg-elem tulsúlyát biztosítja az egyházi községekben és a kongresszusban

Az igazgató egy ideig csak türelemmel hallgatta a hátborzongató rimeket, de mikor az ismert költő a harmadik versszakot kezdte nagy páthosszal szavalni, bosszusan kirántotta kezéből a kézírathalmazt és kidobta az udvarra.

— Szerencsétlen ember! Mit tett ön verses tragédiámmal?

— Kiadtam a drámabíráló-bizottságnak. Ha pedig nem megy, egy percz mulva ön is ott lesz, ahol rémes tragédiájának szánalomraméltó hősei nyugosznak.

— Mit, kidobni engem? Hőseim szent nevére, ez örült merészség! Meg sem hallgatva és már is — kidobva!

— Hallja maga Khon, itt ne recitáljon idegen költőkből, mert isten ucsese kihajtom a szobából!

— No ezt már csakugyan szeretném látni. Ez a személyes szabadság határozott megsértése volt.

— Még is megteszem.

— Én is ott leszek.

— Még sem takarodik, ostoba tökfilkó! — kiáltott dühösen az igazgató és megragadta Garai urnak sovány karjait.

— Cézálás akar ez lenni?

— Nem, ez egészen komoly dolog.

— Az más; akkor megyek és érvényesítem jogaimat.

Azzal büszke léptekkel kiment a tereméből és maga után csapta az ajtót. Mikor nagy nehezen összeszedte a repülő szindarab egy részét az udvaron, még egyszer felkiáltott az igazgatóhoz:

— Ad ön kárpótlást az elveszett műkin-csekért, vagy nem?

— Nem.

— Visszavonja sértő kifejezéseit?

— Nem.

— Akkor lássa a következményeit.

Garai erre beült egy bérkocsiba és a büntető járásbíróshoz hajtatott, a hol becsületsértés és személyes szabadság megsértése czimén feljelentést tett a szinigazgató ellen.

A napokban megtartott tárgyaláson a panaszos „költő”, aki mellesleg megjegyezve, kereskedősegéd egy Andrassy-uti divatárú üzletben, fenntartotta a vádját és annál is inkább szigoruan kérte megbüntetni az igazgatót, mert — amint szerényen megjegyezte — kidobásával érzékeny csorba esett az ő költői hírnevének.

— Kívánja, hogy fájdalomdíjat állapítsak meg? — kérdezte a bíró.

— Azt nem, mert tekintve, hogy szóval dobott ki, nem szenvedtem testi sérülést. Az igazgató ur csupán érző lelkenem ütött sajtó sebet.

— Mit kíván tehát?

— Igazságos ítéletet, mert brutális eljárásával örökre tönkre silányított kartársaim előtt. Pedig ha hallotta volna bíró ur azokat a remek verslábakat!...

— Mondjon el belőle néhányat. Például a két első versszakot.

— Nagyon szivesen. Ezzel szavalni kezdett. Alig tartott azonban az első versszak vége felé, mikor a bíró hirtelen félbeszakította:

— Elég, fiatal ember. Kihirdetem a bíró-ság ítéletét.

— Állok elébe.

— A büntető járásbíróshoz ** igazgatót felmenti az ellene emelt vád terhei alól, mert a megtartott szóbeli tárgyalás alkalmával minden kétséget kizáró módon kiderült, hogy a panaszos jogos felháborodásában követte el a terhére rótt cselekményt. Indok...

— Arra meg én nem vagyok kíváncsi. Látom, a bíró urnak sincs érzéke a költői műfaj iránt. Alászolgája!

egyaránt s a rendezésséget folyton növeii. A 75 tagból álló kongresszus szervezését a kormány most már akként óhajtja reorganizálni, hogy a 25 papi tagját ezentul ne a nép, hanem maga a klérus válassza; az 50 világi tag között pedig a vagyoni és a művelt elemnek biztosítottak legalább fele a szavazatoknak. Ezek az elemek a mostani választási rendszer mellett ki vannak szorítva a kongresszusból. Nem csoda tehát, hogy a szerb autonómia legfőbb testülete afféle fiók-parlamentté nőtte ki magát, melyben a hazafiatlan izgatás s a felforgató tendenciák honolnak. Nem csoda az sem, hogy ilyen választási rendszer mellett

2. a vagyoni kezelés sem felel meg a legszerényebb követelményeknek. A magyarországi szerb egyháznak vagyona több mint 15 millió, a fundációk értéke körülbelül 7 $\frac{1}{2}$ millió. 26 görög-keleti szerb zárda, melyek mindegyikében átlag alig lakik 3—4 szerzetes, évenként közel 360.000 forint jövedelmet mutat ki, melyet (Isten a megmondhatója: mire) hűségesen el is költenek. Ebből az egész tömördek vagyona ből a szerb kultúra céljaira ugyyszólván semmi sem jut. A magyar kormány évi 100.000 firtal kénytelen szubvencionálni a szerb egyházat, hogy ez kulturális feladatának legalább némiképp megfelelhessen.

3. A szerb papság műveltségi színvonala folytonosan apad, a mi okozati összefüggésben azzal a szomorú tényvel, hogy a szerb teológusok Csernoviczba vagy pláne — Kievbé kénytelenek kimenni, ha magasabb tudományos fokra akarnak szert tenni. Magyarországon nincs nekik megfelelő főiskolájuk. Karlovicz egy ily főiskola alapítására mindenképp alkalmatlan. A magyar kormány már most a budapesti egyetemmel kapcsolatban akarszerb teológiai tanszéket állítani. (Wlascics miniszter hasonlóképp kilátásba helyezte, hogy a románoknak a kolozsvári egyetemen szervez teológiai fakultást.)

Ebben a három irányban tehát — a választási rendszer, a pénzügyek és a papi oktatás terén — a magyar kormány segítségére óhajt lenni maguknak a szerbeknek. Sovinizmus vagy pártönzés ebben nem vezérli. Hiszen csupán a magyar állampolgárok egy tetemes részének jól felfogott életkérdéseiről — no meg egy kis magyar hazafias szellemről van szó...

A szerb irredentának persze jobban tetszenék, ha a zavarosban tovább halászhathna. A magyar ellenzéknek pedig más nem kell, mint minden nap egy új ok, mely miatt a kormány legjobb intenczióit is diszkreditálhatja — a közeledő ezredéves ünnep nagyobb dicsőségére.

Társadalmi életünkről.

Ünnepi számunkban említettük, miszerint az ünnepeket arra használtuk fel, hogy pihenés közben megfigyeljük a minket leginkább érdeklő elemek tevékenységének működését; így mondtuk el véleményünket a közigazgatásról, hadl számoljunk most be másik alkotónknak, a társadalmi élet közelmúlt tevékenységének megfigyeléséről is.

Szóljunk először megyénk általános társadalmi életéről, és lássuk, van-e megyénknek oly általános társadalmi élete, mely összekötő kapcsa különböző vidékeken lakó polgártársainknak és közöttük a szívélyes érintkezést fenntartja?

Van már ilyen is; megyénk folyton javuló közlekedése elősegíti a megyét iakó polgárság gyakoribb érintkezését; de nem ez a tulajdonképi társadalmi érintkezésnek főtényezője, hanem az, hogy nincs megyénkben oly vidék, melynek külön specialis érdeke volna és melyet még a társ vidék vagy község kárán is szeretne érvényesíteni; és ez nagy szerencse nekünk, mert míg a távolabbi vagy szomszédos járások, községek együtt éreznek, szívélyes szomszédtságban élnek és az egyik a másikat lenyügözni, előnyét elkaparintani nem akarja, addig élénk lesz a társadalmi érintkezés is, mert a különböző járasok lakói surlódások, ellenszenvtől menten, barátságban, jó egyetértésben élnek; — nincs megyénknek egy része sem, melyben akár egyes községek ellentétes labon állának egymással szemben, akár ellenséges viszonyban élnek; helyi érdek nem vezérli, nincs példája Kecskemét és N.-Körös versengésének, a néha százados pereket előidéző községi villongások ismeretlenek, polgáraink jó egyetértésben élnek, örömeiket egymással megosszák, egymást segítik és ennek folytán él, fejlődik a társadalmi élet is; és jól van ez így, mert ugy az egyes, mint az összesség boldogulását csak is az egészséges, kölcsönös társadalmi élet segíti elő.

Es így, míg látjuk, hogy a Hegyalját, Vizakna és Marosújvár sósfürdőit, Gyulafehérvár piacát megyénk minden lakója látogatja; míg halljuk, hogy egyik község lakói szívesen látogatnak el a szomszéd községbe barátságos látogatásra, ismerkedésre: nyugodtak lehetünk, van egészséges társadalmi életünk, az izolálás nem bénítja haladásunkat és nem félhetünk, hogy néhány helyi érdekből elhidegülés szállja meg az érintkező megyei lakosságot, mert ha fel is merülne néhány ilyen sporadikus tünet, a társadalmi érintkezésben felvilágosult látó kör és itélő képesség hamar elnémitandja az ilyen — a megye jövőjére bénítólag ható — beteges hangot.

Továbbá, ha közlekedésünk még nem teljesen prefekt és az érintkezés még nem olyan élénk, mint az kívánatos volna: segítve van ezen is és pedig szintén társadalmi uton; hogy egyebet ne is említsünk, utalunk csupán a „Kárpát-egyesület“ sikeres működésére; nem-e ezen egyet fíradhatatlan buzgalomával hozza össze a megye leg-távolabbi vidékeinek lakóit egymással, hogy egymást kölcsönösen megismerve, jövőre gyakrabban érintkezzenek? nem-e elég ennek igazolására felemlítünk csak az abrubányai kirándulást is? hol a 100 kilométer távol fekvő intelligens Enyed és vidéke közönsége találkozott a nemes bányaváros vendégszerető polgárságával, hogy a látó kör szélesbüljön és ugyanazon megye lakói egymást jobban megismerjék.

Ilyen és így fejlődik vármegyénk általános társadalmi élete, dicséretes módon, élénken. Lássuk most, milyen egyenként és összesen városaink társadalmi érintkezése.

Egyik kiváló dolgozó társunk, külön, nagyon szépen megírta Gyulafehérvár, Nagy-Enyed és Vizakna városaink közéletét, csak is ismétlésekbe bocsátkoznánk, ha újra reprodukálnánk mindazt a sok szépet és jót, mit e városaink életéről már megírtak; elég tehát, ha újra csak azt állítjuk, hogy városaink társadalmi élete kellemetes, és így inkább tegyük megfigyelésünk tárgyává azt a kérdést, vajjon e négy kiváló városunk egymás-közi társadalmi érintkezése is teljesen kielégítő-e?

E tekintetben már geográfiai fekvésöknél fogva is kivéteit képeznek Abrudbánya és Vizakna.

Mindketteje e derék városainknak a megye szélén van. Abrudbánya részint nehéz közlekedése, részint geográfiai fekvésénél fogva teljesen izolálva levén, nem tarthat fenn állandóan élénk érintkezést a töle majdnem 100 kilométernyi távolságu Gyulafehérvárral és Nagy-Enyeddal, nem is szólva Vizaknáról; de van derék, tiszteltre méltó és hazafias polgársága és mi örömmel tapasztaljuk, hogy e város magyarságunk erős védőbástyája; a földrajzi fekvése okozta mostoha sorsát pedig kárpótolja hazafiságának éber fejlesztésében és szorgalmas munkálásában.

Vizakna fekvésénél és az intelligens, művelt Nagy-Szeben közelségénél fogva érintkezését főleg az utóbbival tartja fenn — de, nagyon helyesen, itt is első sorban Nagy-Szeben magyar közönsége az, melyet felkeres és a mi jót, szépet e várostól elsajátít: az az általános műveltség keretébe vág, s hazafiság tekintetében Vizakna méltó, szép és magasztos multjához.

Gyulafehérvár és Nagy-Enyed városaink volnának tehát tulajdonképpen azok, melyek között ép a pompás és könnyű közlekedés, a közelség miatt a kölcsönös társadalmi érintkezésnek a legélénkebbnek kellene lennie, de e téren még nem tapasztaljuk a kölcsönös érintkezésnek teljesen megfelelő voltát, ez még nem eléggé fejlett, intenzív, e két város polgárai — szerintünk, — még nem érintkeznek eléggé sűrűn, nincs még eléggé kifejlődve közöttük azon szívélyes, barátságos viszony mely, épp magyarságunk érdekében, oly kívánatos volna. Hiszen, hogy csak egy példát is említsünk, az imént lefolyt télen mily öröndetes jelenség volt látni, hogy mily élénk érintkezést tartott fenn velünk a törekvő kis Tövis, a kedélyes Maros-Ujvár? ha társadalmi ünnepet ültünk, ha szórakoztunk, ott láttuk e két helyiség polgárait; ha viszont ők mulattak, ünnepeltek: ott voltunk mi is.

Ilyennek óhajtjuk mi e két város közötti társadalmi érintkezést is, és erős a hitünk és reményünk, hogy a már fejlődésnek indult társadalmi élet ilyen lesz e két nemes város között is, és ugy Gyulafehérvár mint Nagy-Enyed város derék polgársága kölcsönösen fog oda hatni, hogy érintkezésük minél sűrűbb, minél szívélyesebb és minél tartósabb legyen.

A nemzetiségi sajtóból.

(—) Amit még az ősz folyamán jelezünk, bekövetkezett: a tulzó nemzetiségi megindították millemiumunk ellen az agitációt. Hogy miként vélekedünk mi ez eljárásról, arról lapunk más helyén szólunk; itt csak röviden regisztrálni akarjuk az eddig ezen örjögők által tett lépéseket és röviden jelezni, miképp akadt már lap is, mely ez agitációnak propagandát csinálni akar és a vezérszerepet elvállalta.

Mondanunk se kell talán, hogy a nagy-szebeni Tribuna az, mely az agitáció élén áll, melynek célja ünnepélyeinket, kisebbiteni, de mely eljárásának eredménye: az egész művelt Európa megvetése lesz.

Az eddig tett lépésekről számoljanak be a következők:

Az oláh tulzók Corojanu dr. kolozsvári ügyvédet leküldték Bukarestbe, hogy ottan az iránt puhatólazzék: vajjon az odavaló

körök mennyivel volnának hajlandók a millennium elleni akció szükséges költségeihez hozzájárulni? Ugy látszik, hogy az ügyvéd küldetése nem volt egészen sikertelen, mert visszatérve Bukarestből, nem tért haza Kolozsvárra, hanem egyenesen Szebenbe utazott.

Szebenben éppen az Albina tartotta közgyűlését, melyre rendszerint az ország minden részéből el szoktak jönni az érdekelt románok. E közgyűlés éppen kedvező alkalom arra, hogy minden feltűnés nélkül egy kis politikai értekezletet is lehessen tartani. Ez értekezletet a Római császár egyik külön szobájában márczius 28-án tartották meg, hol Corojanu beszámolt bukaresti utjának eredményéről.

Nyomban az ezen értekezleten történt megállapodások után a Tribuna meg is kezdte az akció a millennium ellen, amennyiben vezércikkelyben azt írja, hogy már elérkezett arra az idő, hogy a szövetséges nemzetiségek a közeledő millenniumi ünnepségekkel szemben határozott akciókat indítsanak meg és nyíltan tiltakoznak ez ünnepségek ellen. Egyben felhív oly demonstrációt csinálni, melyből a művelt világ megtudhatja, hogy a magyar állam tényleg milyen gyöngye, a rothadás és felbomlás útján már mennyire van, minden kilátás nélkül egy jobb jövőre s hogy azok a dícsérő énekek, melyeket a magyarság hegemóniájáról hivatalosan énekelnek, nem egyebek, mint „merész hazugságok“ a művelt világ félrevezetésére.

Hogy ez a nagyobb szabású akció miből fog állani, arról a Tribuna hallgat ugyan, de némi tájékoztatást nyújt a bukaresti Eyoca, mely az utóbbi időben valóságos visszhangja lett, a Tribunának is, mely feltűnően kövér betűkkel a következőket írja:

„A magyar millenniumi ünnepségek alatt a magyarországi és erdélyi szövetséges nemzetiségek: a románok, szerbek és tótok monstre-küldöttséget fognak Budapestre menesztetni s ez uttal a nemzetiségek jelenlegi politikai helyzetéről memorandumot fognak Ő Felsege elé terjeszteni. E nemzetiségek vezérferfiái nemsokára össze fognak ülni, hogy megállapítsák e memorandum szövegét.“

Ime, így viselkednek azok, kik magukat „elnyomottaknak“, üldözötteknek mondják! Saját törvényeink oltalma alatt akad organum, mely nyíltan harczra hív ellenünk és teheti ezt sérthetetlenül. Valóban csak egy, a szabadságot annyira tisztelő és szerető országban, mint a miénk, történhetik ez meg, és a romlottságnak legnagyobb merve kell ahhoz, hogy valaki az alkotmány biztosította előnyökkel emyire visszaéljen.

Levelezés.

Verespataki levél.

Társas vacsora Imreh Károly főszolgabíró tiszteletére. — Nehézék-pénzalap-választmányi tagok választása. — Új bányavállalat. — Kötélpálya. — Időjárás. — A zuzdák. — Boldog ünnepeket kívánok! —

Az újonnan megválasztott derék főszolgabírónk tiszteletére Verespatak intelligenciájára f. év és hó 31-én a kaszinó nagyszobájában egy minden tekintetben sikerült, kedélyes társas vacsorát rendezett. Az alig megérkezett főszolgabíróhoz zeneszóval egy küldöttség menesztett, őt e vacsorára meghívni, kit ezen szívélyes ováció láthatólag meghatott. A kaszinóban már szép számú közönség lelkes éljenzéssel fogadta a kül-

döttség élén megjelent főszolgabíró s nem sokára a csinosan felterített asztalhoz ült az egész társaság, összesen, 42-en. Az első tósztot Incze Antal szolgabíró mondta, poharát Imreh Károly főszolgabíróért emelte, utána rögtön Raffay Zsigmond unit. lelkes emelt poharat ugyancsak Imreh Károlyért: a lelkes éljenzés elhangzása után Janky Kálmán emelt poharat az ezen ünnepélyen szép számban megjelent románokért, majd Tóth Kálmán a képvis. test. tagokért, később Incze Antal az elöljáróságért, Majer János, Lupu György, Henzel Simon és Balogh Lajos a főszolgabíróért, Janky Kálmán Incze Antal szolgabíróért emelt poharat. Az ünnepelt lelkes, szép szavakban köszönte meg e nem várt ovációt, ama valóban tüntető ragaszkodást, szeretetet személye és hivatalviselése iránt, melyet Verespatak közönsége oly szépen kimutatott.

A jó étel, jó bor és jó zene csak fokoztak a jó kedvet s a vígan mulató közönség csak az éjfél órák után oszlott szét lelkesen megéljenzve Imreh Károly főszolgabíró, ki ujjal is bizonyosságot szerzett arról: mennyire tiszteli, becsüli és szereti őt Verespatak közönsége nemzet és valláskülönbőség nélkül, melyet ő derekasan kiérdemelt. Soká eljen!

A nehézék pénzalap verespataki választmányi tagjait f. év és hó 8-án fogja az erre hivatott választó közönség megválasztani. Nagyobb változásokat — itélve az előjelekből — nem remélhetünk, a régieket választják meg s az eltávozott Dr. Ebergényi Sándor helyét (kit nagyon is nélkülözünk, ki szép ismereteivel, szakértelmével, szép szónoki tehetségével a választmány valóságos disze volt) az előnyösen ismert, szép tehetségű fiatal Ajtay Árpáddal fogják betölteni, kívül a választmány minden esetre csak nyerni fog.

Az Arnaud-fele csetatyei bányászatot s a Becker-fele villanyerőre épített zuzdát egy francia társaság vette át ennek; vezetésével a több év óta itt lakó, a helyi viszonyokat s a csetatyei bányászatot alaposan ismerő s az itten társas körökben közkedveltségnek örvendő Cablat András fiatal francia mérnököt bízta még. Bizony ezen új vállalat az itteni szegény munkás népre valóságos jótétemény lesz, mert a gazdagabb bányabiztosok szinte erejükön túl igyekeznek ugyan a szegény munkás népnek munkát s ezzel kenyeret adni, de — Madáchsal szólva — „sok az eszkimó, kevés a foka!“ Ezen új vállalat ismét sok szegény munkást fog munkával ellátni s ezzel őket a kivándorlás, elzúllás és „holangerré“ (bányatolvaj) választól megmenteni.

Verespatak nevezetességei is szaporodni fognak, mert — mint halljuk — a Csetatye-től mintegy 2 kilométernyi távolságban fekvő villanyzuzdáig egy kötélpályát fognak építeni, a melyen a zuzkóvet fogják szállítani. Sok szerencsét az új vállalathoz! — Az itteni időjárás majdnem télis; a hegyeken a hó még nem olvadt el, gyakran havazik, minden éjjel befagy, a nap alig mutatja kedves arcát, éltető, meleg szeretetét nem érezeti velünk s nagy a kilátásunk, hogy fehér husvétünk lesz. Még jó szerencsénk, hogy a zuzdák megindultak; vígan kopognak s most mutatják meg, hogy tulajdonképpen a bányász téli munkája mit ért? A sok hosszú arczból, panaszokból itélve, bizony a téli bányászati silány volt, mert nagyon számosan, nagyon kevés aranyat termelnek a megindult zuzdákkal.

Boldog ünnepeket kívánok!

Jn.

Alsó-M.-Váradja, 1896. ápr. 2.

A kezdet nehézségeivel megküzdve, bátorodom az anyakönyvi kerületemben a lefolyt I. évnegyed folyamán előfordult népmozgalmi adatokat alább közölni, remélve, hogy t. társaim is figyelemre méltatva, talán követni is fogják.

Anyakönyvi kerületemben, mely 1843 lelkét számlál, a múlt évnegyedben előfordult: I. Születési eset 28, II. Házassági eset 8, III. Halálozási eset 25, összesen 61 eset. Ezekből esik: 1. Alsó-Maros-Váradjára: születés 15, házasság 1, halálozás 11. 2. Felső-Maros-Váradjára: születés 13, házasság 7, halálozás 14.

I. Születések: a) Nemre nézve: Alsó-Maros-Váradján fiu 8, leány 7. Felső-Maros-Váradján fiu 9, leány 4. Összesen fiu 17, leány 11. b) Vallásra nézve: Alsó-Maros-Váradján ev. ref. fiu 1, gör. keleti fiu 7, leány 5, izraelita leány 2. Felső-Maros-Váradján gör. keleti fiu 7, leány 3, gör. katb. fiu 2, leány 1. Az alsómarosváradjai születések közt van egy halva született ev. ref. fiu.

II. Házasságok: Alsó-Maros-Váradján 1 eset, mindkét fél izraelita. Felső-Maros-Váradján 7 eset, kik közül vallásra nézve: gör. keleti, völegény 4, mennyasszony 7, gör. kath. völegény 3. E szerint előfordult 3 vegyes vallású házasság; de a házasságok, a házasság megkötése előtt, az alvinczi főszolgabíróságnál egyezsége léptek, hogy az ezen házasságból születendő gyermekek az apa vallását kövessék. A házasságok közt Felső-Maros-Váradján volt két özvegy völegény.

III. Halálozások: Alsó-Maros-Váradján férfi 1, fiu 5, nő 1, leány 4, összesen 11. Felső-Maros-Váradján férfi 3, fiu 7, nő 2, leány 2, összesen 14. Mindössze férfi 4, fiu 12, nő 3, leány 6, összesen 25. Vallásra nézve: Alsó-Maros-Váradján ev. református fiu 1, gör. keleti férfi 1, fiu 4, nő 1, leány 4, összesen 10. Felső-Maros-Váradján görög keleti férfi 3, fiu 5, nő 2, leány 1, görög katolikus fiu 2, leány 1, összesen 14.

Halál oka: Alsó-Maros-Váradján: Halvaszületés: fiu 1. Veszületett gyengeség: fiu 1, leány 1. Gyomorhaj: nő 1, leány 1. Vízkiütés: fiu 1. Tüdőgyulladás: fiu 1, leány 1. Szamár-hurut: fiu 1, leány 1. Nehéz nyavalya: férfi 1. Összesen 11. Felső-Maros-Váradján: Veszületett gyengeség: fiu 4, leány 2. Alsó-Maros-Váradján: Aggkori végkimerülés: férfi 2, nő 2. Gyengeség: fiu 1. Influenza: fiu 1. Gyomorhaj: fiu 1. Összesen 14.

Maradtam tekintetes főszerkesztő urnak kiváló tisztelettel

Hátzegán Básl, anyakönyvvezető.

Vegyes hírek.

— **A mi boraink.** Örömmel konstatáljuk, hogy a múlt napokban Kolozsvártt megéjtett millenniumi borkóstolás a megyebeli bortermelőkre nézve a legelőnyösebben ütött ki, mert úgy minőség, mint kezelés tekintetében kitűnően beváltak és maguk részére a kiállításon az őket méltán megillető helyet biztosították.

— **Apró észrevételek.** A színházlátogató közönség soraiban azon indokolt kérdés merült fel, vajjon hol késik az éji homályban azon nyolcz tagu színházi zenekar, melyet Deák Péter szinigazgató ur a bérlet-hirdetés alkalmával név szerint is felsorolt? Talán nincsen elrejtve abban a rozoga és teljesen lehangolt zongorában, mely az eddigi előadásokon a zene-

kiséretet parodizálta! — A helyi ró. kath. templomban ünnepe első napján czelebrált nagy misén társadalmunk két kedves és fiatal női tagja, ugyancsak egyik társnőjük orgonakísérete mellett, igen szép hangon, magánszólamokat énekelt. Nevüket részint kímélve, részint büntetésből nem írjuk ki mert hát törzsgyökeres magyar városunkban a hangicsalást nem e tül követték el, pedig hát tudunkkal elég sok és szép magyar templomi énekkel rendelkezőnk!

— **Maros-Ujvár** sós és gőz-fürdője, amint éveken keresztül tapasztalhattuk, a szenvedő emberiségnek megbecsülhetlen szolgálatot teszen; föl is keresik évről-évre nagy számmal és csak sajnálni lehet, hogy szebb és jobb berendezésére, kényelmesebbé, nagyobb tételére eddig nem volt elegendő pénz. Uj élet kezdődött azonban Fritz Pál bányatanácsos kinevezésével, reméljük, hogy ezen közóhajtás is eleget fog tenni, megszerezve a szükséges eszközöket. De ezzel egyidejűleg gondoskodni kell arról is, hogy Gyulafehérvár, Tóvis és N.-Enyed vidéke részére pl. június 1-től szeptember végéig jó vasúti összeköttetés legyen oly módon, hogy reggel M.-Ujvárra, este haza lehessen utazni. Ha pl. Gyula-Fehérvárról a gyorsvonat elébe reggel jövő vonat M.-Ujvárig jönne és este visszamenne, Nagy-Enyed és vidéke közönsége gyakrabban és tömegesen látogathatná e kintű gyógyforrású fürdőt.

— **Szőlő kacsukból.** Erdemes tudni, hogy ilyen is van — persze bizony nem másutt, mint Amerikában. A szőlőt „vinous rubbes vrappes“ név alatt ismerik s finom, tiszta kacsukból készül, bogyóit megtöltik liqueur- vagy finom borral s úgy élvezik, mint a szőlőt. Az ilyen gummi szőlő, amint mondják, arra jó, hogy — különösen a gyöngébb nemű yankék — a szükséges frissítőt, erősítőt nyilvános helyen is feltűnés nélkül vehessék magukhoz. Szőlő-kurára még nem ajánlják.

— **Tavaszi divat.** Az átmeneti divat, azaz a kora tavaszi évad divatja nagyon kevés újítást mutat. Legkedveltebb a ruhánál az ugynevezett taljör-szabás, posztó vagy nehezebb kelméből. Sima posztó zsaketteket hordanak, leginkább világos, barna drapp színűből. Sokan viselik a zsaketteket fehér posztó hajtókával is, de ez meglehetősen feltűnő. Rendkívüli divatos most a túll, amely kedvelt divat volt nagyanyáink és anyáink idejében. A túll az idén, úgy látszik, rendkívül nagy szerepet fog játszani. Készítenek belőle nyakkendőt, gallérhajtókát, smizettet, bevonják vele a szoknyát és derekat, fodrokat csinálnak a túllból a szoknya aljára meg az ujjakra, elhalmozzák vele a kalapot, sőt még keskeny panié, vagy lebben alakban a csipőre is alkalmazzák, hogy olyanformán veszi ki magát, mint a rokokó-korabeli puffándli. A nyári táncmulatságokra mind túllból fognak készülni a ruhák. A szövetek színeit illetően az átmeneti divat szövetjei nem lesznek egészen világosak, de sötétebb színárnyalatok fognak uralkodni. Rendkívül divatos a szürke és kék, kígyópikkelyhez hasonló minták. Állandóan divatos lesz a mohér és alpákka. Divatosak lesznek a fátyszővetek, selyemmel alábélelve. A szabás alig eltérő a téli divattól, csak a vitorlaszerű ujjak válnak mindinkább laposabbá.

— **Mű-rózsák.** A hölgyekre nézve igen érdekes a Monnet és Barbier találmánya. Ezek a szellemes francziák rájöttek, hogy lehet a rózsát meghamisítani nemcsak for-

májára, hanem illatára nézve is. Most Párisban a hölgyek olyan bimbókat viselnek, melyek soha ki nem nyílnak és természetes rózsailatuk van. Voltaképpen a találmány lenyelve az, hogy a roppant drága rózsaiolatot mű-uton állítják elő. E célból pelargonium-olajat légüres katlanban lepárolgattak, s a nyert savat eczetsavany-hydrattal keverve, egy olyan olajat nyertek, mely a rózsaiolajban levő rodin-olajjal teljesen megegyezett és így teljesen olyan illatu, mint a rózsáé. Ezzel az olajjal itatják aztán meg a csalódásig híven utánzótt selyem-rózsákat, s így ezeknek illatuk is van. De el fog terjedni az új olaj azért is, mert nem csak béli illat-szernek alkalmas, hanem olcsóságánál fogva lakásokat állandóan kellemes szagává lehet vele tenni.

— **„Országos Történelmi Ereklje-Muzeum-Egyesület Kolozsvárt“** címen a magyar önvédelmi harcra vonatkozó emléktárgyak összegyűjtésére az országban legelőször alakult egy testület. Ennek gazdag gyűjteményét Kolozsvár városa védnöksége alá vette s a város tulajdonát képező Mátyás király születésnapján helyezi el, hogy a kegyelet tárgyai a nemzet fiai részére mindig hozzáférhetőek legyenek. A muzeum-egyesület alapszabályait is megerősítette a belügyminiszter. A muzeum örökös tagjai 1000 forintot, az alapítók 100 forintot, a rendes tagok évente 1 forintot fizetnek. E muzeumba a következő tárgyak küldhetők: 1. Arckép. 2. Ágyugolyók és más lövegek. 3. Csatahely vázlata. 4. Csata-terekről, hősök sírjairól vett föld, fű, virág. 5. Csatakép. 6. Emlék-oszlop rajza. 7. Emlék-oszlop miniatúr mintája. 8. Erdemrend. 9. Egyéb szab. harci erekljék. 10. Fegyver. 11. Folyó pénz, adomány a muzeum javára. 12. Hadi zászló. 13. Könyv, füzet. 14. Koszoru. 15. Tárgyak. 17. Mátyás királyerekljék eredetiben vagy másolatban. 18. Nyomatványok. 19. Proklamációk. 20. Pecsétnyomók. 21. Ruházat. 22. Szabadságh. pénzek. 23. Szabadságharczi elítelték által fogságban készített emléktárgyak. 24. Szabadságharczbeli kártyák. 25. Szobor. 26. 1848—49. hírlapok és röpiratok. A muzeum-egyesület hivatalos lapja az „1848—49. Történelmi Lapok“. Megjelenik Kolozsvárt. Előfizetési ára 1 évre 4 forint. V. évfolyam. A lap id. Szinyei József szerint „Pantheon“ lesz az 1848—49-beli honvédeknek. Közli a szabadságharczbeli honvédek történelmi visszaemlékezéseit, arcképeit, életrajzeit.

— **Hamis fogak veszélyei.** Krönlein zürichi tanár nemrég a hamis fogakról tartott előadást, amelyben sok megszivlelésre méltó dolgot mondott. Különösen azt emelte ki, hogy a hamis fogakat igen gyakran elnyelik. Ő maga 37 ilyen esetben alkalmazott torokmetszést, mely nagyon nehéz és veszélyes mű-tét, úgy, hogy nyolczan bele is haltak. Nagyon szükségesnek tartja azért, hogy mindenki, akinek álfoga van, lefekvés előtt kivegye azt szájából. Szükséges továbbá a romlott álfogakat rögtön kijavíttatni.

— **Millennium.** Sajnálattunkra csak a nagybőjt után, tehát megkésve regisztrálhatjuk, hogy Succi Giovanni, a nagy koplaló művész, a kontinens nagyobb városaiba kör-utra indult s a kiállítás ideje alatt Budapest nagy millenniumi koplalást rendez.

— **A borralaló eredete** visszavezethető egészen a klasszikus ó-korba. A rómaiak minden évben december 17-ike 13-ika között ültek a saturnáliákat, mikor is egymást dusan megajándékozták. Ebből az alka-

lomból a szolgák is kaptak gyümölcsöt, kálacsot és különösen bort. Ezt a természetben való ajándékozást később szokás lett pénzzel megváltani s ily módon vette kezdetét a ma már terhes adóvá vált borralaló-osztogatás.

— **Óriás disznó.** A Németországban jól ismert Aszt csodadoktornak volt egy sertése, mely 15 métermázsát nyomott. Welkár József állat-kitömő a hatalmas állat bőrét kitömte s most majd városról-városra viszik mutogatni lenyuzott és kitömött földi lüvelyét. Az állat teste 2:70 méter hosszú, 1:10 méter magas, kerülete 2:37 méter, nyakszélessége 1:80 méter. Állatorvosi és mészárosi körökben nagy szenzációt kelt.

— **Gyufa-statisztika.** A legújabb számlálás szerint Ausztria-Magyarországon naponta 326,300,000 gyufát használnak el, tehát — statisztikusunk szerint — a gyufával igen pazarul bánnak. Ily módon egy év alatt a gyufa-fogyasztás 82 milliárdra rug, ami azután gyufának és numerusnak is sok. A gyufa-számlálás napján teljes szél-csend volt, „hosszu nap“ nem volt s a meg nem gyült gyufákat nem számították be — hihető, hogy visszaküldik a hanyag gázraknak.

— **145.000 frank évi jövedelme** van Reichenberg Susanne kisasszonynak, a Theatre Francaise tagjának. A Comodietől — mondta az újság-íróknak, aki meglátogatta — évi 35.000 frankom van, két havi szabadságomat 50.000 frankkal értékesítem. Felolvasásaimért, matinéért, estélyekért legalább 20.000 frankot kapok s egyéb fellépéseimből is kerül 40.000 frank. Mindent egybevetve, évi jövedelmemet 145.000 frankra becsülhetem. Hogy ily nagy jövedelem mellett adóssága nincs, azt a művész nő nyomatékkal jegyezte meg. Vajjon mennyijébe kerülhet Reichenberg kisasszony honfitársainak?

— **A Nizza-nyaraló.** Furtado-Heine asszony, mint annak idején említettük, egy nyaralót ajándékozott a francia államnak. A Nizza-nyaraló beteg tiszték menhelyül volt szánva. Most azt írják a lapok, hogy bár a nyaralóban ötven alapítványi hely van, alig tizenkét tiszt veszi igénybe az üdülés jótéteményét. Ennek oka abban rejlik, hogy a belakókat a legszigorubb fegyelem alatt tartják, megszabják az időt, amikor vissza kell térniök sotáikról, meddig kell ágyban maradniok stb. Pedig a lábadozó tiszték lehetőleg könnyű, kényelmes életet követelnek maguknak. Hiszen Furtado-Heine asszony éppen azért látta el a nyaralót 60,000 franknyi dotációval.

— **A kínai császár porcellánjai.** Megirtuk, hogy a pekingi császári palotából pár héttel ezelőtt ellopták a legbecesebb porcellánokat. Az ég fia borzasztóan fölháborodott e miatt és megparancsolta, hogy szigoru vizsgálatot indítsanak. A vizsgálattal megbízott mandarinok egyike letartóztatott három tolvajt és azok orgazdáit, mire a császár újból megparancsolta, hogy ne gyakoroljanak kegyelmet, hanem a legszigorubb büntessék a bűnösöket. A császár ezenfelül azoknak a hivatalnokoknak a megbüntetését is követelte, akik a porcellánkamarákra felügyelnek, mert csak ezeknek a hanyagságán mulhatott, hogy a lopásokat oly hosszú időn át folytathatták. Legmeglepetőbb az egész dologban az a nagy fölháborodás, melyet a kínai császár minden hasonló alkalommal tanasít, pedig egyre lopják, csalják az ég fiát, udvarának összes hivatalnokai megvesztegethetők és sehol a világon a korrupció olyan óriási mérvet nem öltött, mint a mennyei birodalomban.

Apróságok.**A következtetlenség büntetése.**

Az apa (a szobába belépve): Pista, már megint megverted kis öcsédet — miért tetted?

Pista: Mert megitta a tintát és nem akarta lenyelni az itatós papirost.

Nemzetgazdaságtan.

A.: Mondja csak, uram, mi a különbség tőke és munka között?

B.: Azt könnyen megmagyarázhatom önnek. Tegyük fel például, hogy ön kölcsönöz nekem tíz forintot, ez tőke; de ha ön vissza is akarná kapni a pénzét, az aztán munka lenne.

Kit temetnek?

Az utcán gyászmenet vonul el. Egy vén asszony oda lép a gyászoló kísérethez s egyik tagját megállítja.

— Ugyan mondja meg kérem, kit temetnek?

A kérdezett egy pillanatig habozik, azután komoly arccal felel:

— Azt hiszem, azt, a kit a legelső kocsi-ban visznek!

Jószívű.

Szabóné (könyvatosnyi fontoskodással): Képzélje csak lelkem, a tegnap az esteli harangozáskor a Kongat fia kiesett a torony ablakából — és — és isten csodája, semmi baja sem esett.

Kovácsné: Jesszus! s az szegény asszony alig tudja tartani a hét gyerekét!

Magyarázat.

— Miért hívják magát Jánosnak?

— A keresztpapám dadogott!

Uriasan.

— Hogy töltöd az idődet?

— Hát ha reggel fölkelek, csöngetek.

— Ah, van inasod?

— Az nincs, hanem csöngetyüm van.

Változatlan szerelem.

Imre: Közölnöm kell veled valamit édes Irmám. Én félrevezettelek, én nem vagyok gazdag, hanem teljesen vagyontalan. Változtat ez valamit szerelmeden?

Irma: Legkevésbé sem.

Imre: Ah angyal! Milyen boldog vagyok! Nem fogod soha szememre vetni szegénységemet?

Irma: Soha; hanem egyszerűen a gazdag Pungayhoz megyek nőül, a ki bármely pillanatban kész oltárhoz vezetni.

A bók netovábbja.

Nő: Ha soha nem találkoztál volna velem, szerettel volna egy más leányt annyira, mint engem szeretsz?

Férfi: Édesem, ha soha nem találkoztam volna veled, úgy hiszem, öngyilkosságot kellett volna elkövetnem.

Adakozás.

— Ön mindig kitűnő szivarokat szív, — mondja Y.-nak egy barátja, a ki gyakran szokott vasuton utazni — de a nélkül, hogy önt meg akarnám sérteni, ki kell jelentenem, hogy ön barátjait soha sem kínálja meg.

— Ugyan, hiszen éppen ön az, a ki soha sem fogad el szivart, mikor megkínálom.

— Ne tréfáljon!

— Igen, igen, tegnap is, mikor együtt utaztunk, oda nyújtottam önnek szivartárczámát . . . a budai alagútban. . .

Rászedett uzsorás.

Egy hírhelet uzsorás ajtján éjjel egy óra-kor erősen csöngetnek. Az uzsorás kihajol az ablakon és haragosan kérdezi:

— Isten büntesse meg, ki van itt?
— . . . vagyok.
— Mit akar?
— Hány óra van?
— És ezért mert ön engem felkölteni?
— Hogyne, mikor önnél van az órá-m zá-logban!

Asszonyok.

— Milyen aljas hízogó az a fiatal ügy-véd, ki velem az imént beszélt!

— Miért? Talán azt mondta rólad, hogy szép vagy?

— Nem, hanem te rólad mondtad.

Következetesség.

— Hogy hívják magát?

— Önyeg Mór.

— Önyeg? Micsoda név ez? Hogy hívták azelőtt?

— Eppich.

— Nu?

— Nu? Ha a nevem lett volna Teppich, most volnék Szönyeg; de mivel voltam Eppich, lettem Önyeg.

— Nebbich!

Fogas kérdés.

— Mi szeretnél lenni? Milliomos, vagy tifuszbeteg?

— Bolond kérdés. Milliomos.

— Roszul teszed.

— Miért?

— Mert a millomosok mind meghalnak, a tifuszbetegnek pedig hatvan perczentje felgyógyul.

Iskolában.

A tanító: Ki mondta ezeket a szép szavakat: A mi az enyém, az a tied?

Egy tanuló: Bizonyosan olyan ember, a kinek semmije sem volt.

Az orr.

Az emberi test legérzékenyebb szerve határozottan az orr. Erkölcsi értéke oly magas fokon áll, hogy elpirul, mihelyt hordozója iszákos ember.

Közgazdaság.**Agrár-takarékpénztár részvény-társaság Marosvásárhelyt.**

Ily czég alatt hatalmas pénzügyi tartotta márczius hó 29-én alakuló közgyűlést Marosvásárhelyt. Ezen pénzügyi, melyet a „MagyarAgrár- és Járadék-bank részvény-társaság“ alapított, működését nemcsak Maros-Vásárhely és Maros-Tordára, hanem Torda-Aranyos, Kis- és Nagy-Küküllő, Udvarhely, Csik, Alsófehér megyékre is oahajta kiterjeszteni. A közgyűlésen — melyen Enyedi Lukács miniszteri tanácsos, a „MagyarAgrár- és Járadék-bank részv.-társ.“ vezérigazgatója elnököl — közeletünk számos kiváló alakja volt jelen, tanuságot teendő az új intézet fontossága iránti áthatottsá-guktól. Ott láttuk br. Kemény Kálmán va-lóságos belső titkos tanácsost, Sándor János Kis-Küküllő- és Maros-Torda-, Mikó Árpád Udvarhelymegye főispánjait, br. Kemény Ákos, György Endre, Molnár József ország-gyűlési képviselőket, Ugron János Udvar-helymegye, Gál Domokos Kis-Küküllőmegye alispánjait, Fábri Samut a „Magyar-Agrár- és Járadék-bank részvény-társaság igazgató helyettesét, Geréb Béla Maros-Vásárhely polgármesterét, Dósa Elek Maros-Torda alis-pánját és Maros-Tordavármegye birtokos-ságának színe-javát.

Sándor János főispán a gyűlést megnyit-ván, üdvözölte Enyedi Lukács min. taná-csost, a „Magyar-Agrár- és Járadék-bank részv.-társ.“ vezér-igazgatóját és közgyűlési elnökül ajánlotta. Ez indítvány egyhangu eljenzéssel elfogadtatván, Enyedi Lukács az elnöki széket elfoglalván: megemlékezett báró Kemény Ákosról, ki kezdeményezője volt e nagy alkotásnak és báró Kemény Kálmánról, ki egész odaadással segítette elő annak létesítését, majd ecsetelte velős szavakban az új intézet czélját. E czél az erdélyi részekben szolgálatában állani a mezőgazdasági érdekeknek; leszállítani az aránytalanul magas kamatlábat a kölcsön gyors és olcsó lebonyolításával, egészséges mezőgazdasági hitelt nyújtani és így meg-erősíteni a birtokos osztályt az erdélyi ré-szekben.

E czél elérésére alakult az „Agrár-taka-rékpénztár r.-t.“ 500.000 frt alaptőkével. Ezen nagy tőkéből 300.000 frtot a „Magyar Agrár- és Járadék-bank“ részv.-társ.“ jegy-zett; a „Székely-bank- és takarékpénztár részv.-társ.“, beleolvadván az új intézetbe, 100.000 frt vagyonával járult hozzá az ala-pításhoz, az 5-ik százezer forint részvényt Maros-Vásárhelyt jegyeztették alig néhány nap alatt.

Az új részvénytársaság ezen tőkével kü-lönösen a mezőgazdasági hitelt kívánván szolgálni, e téren személyi, valamint váltó-hitelt is nyújt; nemkülönben egyszerű, va-lamint törlesztéses jel-zálog-kölcsönöket is ad. Bár működését csak július hó 1-én kezdi meg — minthogy megfelelő helyiség csak akkor áll rendelkezésre — mégis a jel-zálog-kölcsönre vonatkozó kérvények már most is tárgyalatnak; ezen kérvények dr. Fenyvesi Soma marosvásárhelyi ügyvéd-hez, az „Agrár-takarékpénztár r.-t.“ jogta-nácsosához küldendők.

A közgyűlésen bejelentette a „Magyar-Agrár- és Járadék-bank részv.-társ.“, hogy az első három évre igazgatósági tagokul a következőket nevezte ki:

Enyedi Lukács a Magyar-Agrár- és Jára-dék-bank r. t. vezérigazgatóját, báró Ke-mény Kálmán és Lukács Béla v. belső tit-kos tanácsosokat, báró Kemény Ákos, György Endre, Molnár József, gr. Bethlen Balázs országgyűlési képviselőket, Sándor János Kis-Küküllő- és Maros-Tordavármegye, Mikó Árpád Udvarhelymegye főispánjait, Ugron János Udvarhelymegye alispánját, Geréb Béla Maros-Vásárhely polgármesterét, Szent- királyi Gyula nagybirtokost, dr. Bernády György gyógyszerészt, Harmath Sándor ke-reskedőt, Bürger Albert gyárost és Tauszik B. Hugót a marosvásárhelyi ipar- és keres-kedelmi kamara elnökét. Felügyelő bizott-sági tagokul egyhangulag megválasztattak: Dósa Elek Maros-Tordamegye alispánja, dr. Kabbéó Ferencz kir. közjegyző, Kelemen Ádám mérnök, id. Éltető Albert nagybir-tokos, Gál Domokos Kis-Küküllőmegye alis-pánja és Fábri Samu, a „MagyarAgrár- és Járadék-bank részv.-társaság“ igazgató he-lyettese.

A közgyűlést követőleg az igazgatóság is megtartotta alakuló-ülését, melyen igazga-tósági elnöknek báró Kemény Ákos, alelnök-nek Sándor János és Mikó Árpád válasz-tattak meg.

Az „Agrár-takarékpénztár részv.-társaság“ vezérigazgatójává Tauszik B. Hugó, a maros-vásárhelyi kereskedelmi és ipar-kamara ér-demes elnöke, neveztetett ki, aki 26 év óta

működik az erdélyi részeken pénzintézetnél és úgy széles ismereteit és nagy gyakorlatát bizonyára előnyösen fogja az új intézet érdekében érvényesíteni.

Az intézet igazgatóságának fénysora, elnöke és vezérigazgatójának személyisége, a rendelkezésére álló nagy tőke és a „Magyar Agrár- és Járadék-bank részvénytársaság”-gal való szerves összefüggése együtt és külön-külön előre is biztosítják a sikert. E siker pedig egyértelmű a birtokos osztály megerősítésével az erdélyi részeken.

A rétek gondozásáról.

Általános és régen elfogadott elv az, hogy a mezei gazdasági üzemnek egyik ága sem üzhető sikerrel, ha a megfelelő kivánalmak hiányzanak.

Intenzív gazdálkodás üzése mellett még kivihető — hol a munka és tőke nagyobbak — oly gazdálkodás, amelynek eredménye megütel ugyan a gazda kivánalmának; de az újabkori vívmányok mellett elmarad, a mezei gazdaság gyors haladásával pedig lépést nem tarthat. A gazdasági üzem egyik legfontosabb ága mindenesetre az állattartás és annak okszerű tenyésztése lévén, szükséges ennek alapját: a réteket, ápolni és gondozni, mert gyenge, rosszul táplált állatokkal űzni a gazdaságot — értem minden tekintetben — teljes lehetetlen. A rét oly szükséges, mondhatni csaknem nélkülözhetetlen a gazdasági üzem körében, hogy annak elhanyagolása nem kis mértékben csökkenti a gazda jövedelmét, ugy egyfelől takarmány-hiány, mint másfelől parlagon hevert — mert annak lehet mondani az elhanyagolt rétet és legelőket — földjeinek használatlansága miatt.

Fontos munka legelőszőr a rétek gondos ápolásánál a talaj-mívelés és ezzel párosult trágyázás. Talajt javítani minden gazdának érdekében áll, mert a talaj-javítás és mívelés — mint mondani szokták — fél eredmény szokott lenni. A talaj-javítás kezdődik az őszi szántással, amely lehetőleg mélyen eszközöltessék, hogy a tél nedvessége, levegő és hó behatása által a talaj porhanyóvá és termékenyvé alakuljon át.

Czél szerű a kötöttebb — különösen agyagos — talajt lehetőleg mélyen alászántani. Ha talajunk gyenge, úgy a trágyázás nem mulasztandó el. Trágyázás végett használandó a jól érett istálló trágya, hígított trágyalé (2—3%-os); továbbá kísérlet teendő a műtrágyákkal is. Rétekre kiválóan ajánlatos a porrá törött gipsz, amely különösen a herefajták gyors és egyenletes növekedését mozditja elő. Ha talajunkat jól előkészítettük, következik a vetés, amely történhetik őszi vagy tavasszal. Az őszi vetés a fű- és here fajtáknál a talaj, de különösen a klíma befolyása alatt áll.

Hazánkban leginkább a tavaszi vetés van elterjedve, és ez indokolt is, mert mint tudjuk, nekünk szeszélyes teleink szoktak lenni és így a tavaszi vetés biztosabb sikert ígér, míg az őszi vetés előnye — ha sikerül — az, hogy a vegetacionális időszak hosszabb lévén, már az első évben nyertünk takarmányt, míg a tavaszi vetés után nem. A tavaszi vetés ideje, csekély eltéréssel, amint a lokális körülmények kívánják, április hó elején szokott bekövetkezni. A finemű magvak vetése többféleképpen történik. Szokták védnővényekkel — ami mellett a természet-szerűség szól — vetni, vagy pedig magára. Ha őszi vetünk, lehet védnővénytől a rozst

használni; tavasszal árpa, zab, zabos búkőnyt, utóbbit ugyan nagyon ritkán és csak jó talajban kell használni.

Ha védnővényekkel vetünk, akkor czél szerű legelőszőr a védnővényt elvetni és lehengerezni, ezután fogással vagy Randal-féle gyűrűs hengerrel az elvetendő fűmag alá hengereztetni, amit nyomban követhet a vetés. Az elvetett fűmagot tövis boronával sekélyen alá takartatjuk. Az elvetett mag lehengerzése csak akkor szükséges, ha az nem lett védnővényekkel elvetve.

Vetőmagul kat. holdanként szükségeltetik a heremagokból 8—12 kilo, míg a fűmag-félékből 18—24 kilo. Vetőmag, különösen a fűmag-félékből, csak megbízható helyekről szerzendő be, mivel a fűfélék magvai alig 1—2 évig tartják meg csiraképességüket.

Hogy kaszálható-e az első évben az újonnan beállított rét, az a körülménytől függ; legelőt csak ritkán, és akkor is csak juhokkal szabad. Jó minőségű, televénydus talaju rétek hozama, 3-szori kaszálás után, 60—70 m. m., 2-szeri kaszálás hozama 45—50 m. m., kat. holdanként. Természetesen jól mivelt és gondozás alatt álló rétek, kellő időjárás befolyása alatt, nagyobb termést is adhatnak. Így, ha réteken és legelőkön előforduló patkánytörások, zombékok stb. minden tavasszal elegyengtetnek; ha a rét tavasszal megfogaszolattik, a tövisbokrok kiirtatnak stb.: a termés-mennyiség nagyobb lesz.

Hozam tekintetében még sok függ attól is, hogy miféle és mily növények diszlenek réteinken, mert minden esetre a jó és hozam tekintetében többet adó növényektől nagyobb hozamot várhatunk, mint az elhagyott és nem gondozott rétektől, hol gyom és aszat veri fel tanyáját. Kiválóan alkalmasak rétek alapítására, oly takarmány-növények, amelyek dus termést adnak, protein tartalmuk nagy és talaj tekintetében nem nagyon változatosak, mint a következők:

Angol perje (*Lolium perenne*). Csomós ebir (*Dactylis glomerata*). Juh-csenkesz (*Festuca ovina*). Réti perje (*Poa pratensis*). Vörös lóher (*Trifolium pr.*). Közönséges magyar luczerna (*Medicago sativa*) stb.

Protein tartalom tekintetében kitűnnek a következők: Olasz perje (*L. italicum*): 3-6, Réti fű: 3-0, Vörös here: 3-6, Luczerna: 4-5, Takarmány-rozs: 3-3, Zöld tengeri (csalamádé): 1-4, Réti széna: 9-5, Lóher-széna: 11-5 (Dr. Kühn Gyula után).

Láthatjuk eme kimutatás alapján, hogy a protein tartalom a réti és lóher-szénákban a legmagasabb (9-5—11-5%), indokolt tehát emezeknek a jobb fű-félékkel való termelése réteinken, midőn a gazdasági válság a gabona-árakat lenyomta és a magyar gazdát a takarmány-termelésre kényszeríti, hogy ennek alapján fejlessze állattenyésztését, a mely ága a gazdaságnak a jelenben mindenesetre a leghasznosabb, de csak akkor jövedelmező, ha a takarmány-termelés intenzív is egyuttal.

Gondozzuk tehát réteinket, mert a példabeszéd is azt mondja, hogy „rossz gabona-termés inkább kiheverhető, mint a takarmány-hiány”.

Sz. V.

Piaci árak.

Nagy-Enyed, 1896. április 9.

Buza legjobb	100 kilogramm	7-50
„ közepszerű	„	7-—
Kétszeres legjobb	„	6-50
„ közepszerű	„	6-—

Rozs legjobb	„	5-25
„ közepszerű	„	5-—
Zab legjobb	„	5-50
„ közepszerű	„	5-—
Kukorleza (tengeri)	100 kilogramm	5-50
Burgonya	„	2-—
Széna legjobb	egy szekér	6-50
Szalma legjobb	„	2-50
Bikkfa 1 köbm. keresztirakás nélkül, 1 m. hosszú	„	3-50
Cserfa 1 „ „ „ „	„	3-50
Tülgya 1 „ „ „ „	„	3-50
Faszén kemény	egy hektoliter	1-80
Marhahús	1 kilogramm	32-36
Sertéshús	„	40-44
Szalonna	„	64-72
Diszózsír	„	— 80
Vöröshagyma	„	—15
Fokhagyma	„	—20

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Sz. 275—1896. főisp.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bizott Alsófehérvármegye balázsfalvi járásban, Balázsfalva székhelylyel, áthelyezés folytán a **járási orvosi** állomás üresedésbe jövén, ezen 500 frt évi fizetés és 150 frt uti-átalánnyal javadalmazott állásra ezenel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, családi állapotukat, eddigi működésüket, továbbá az 1883. évi I. t. cz. 9. §-ban előirt elméleti képzettségüket és a nmélt. m. kir. belügyminiszter urnak 1893. évi 80.099. sz. szabályrendelete szerint tisztiorvosi vizsgálat sikeres letételét igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **f. évi április hó 25-ig** bezárólag terjeszszék be.

Nagy-Enyeden, 1896. április 1-én.

Zeyk Dániel s. k.

690. 1—3

főispán.

Sz. 313—1896. tkv

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Gligor Alexa és neje Mogosán Juana fenesi lakosok végrehajtóknak Gondes Florea szül. Todorescu és Gondes Anna férj. Sirb Józsefné presziakai lakosok ellen végrehajtást szenvedők elleni 90 frt 35 kr perköltség és járuléka behajtása végett az abrudbányai kir. járásbírósa területéhez tartozó Fenes község 183. számú telekjegyzőkönyvben foglalt A + 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 rendszám, 281, 595, 599, 600, 1564, 1773, 1775, 73487, 3505, 3772, 4054, 4280, 4291, 4687, 4696, 4756, 4868, 4872, 5297, 5365 ingatlan és tartozékai Fenes községben a községhezánál megtartandó nyilvános arverésen **1896. évi május hó 22. napján d. e. 10 órakor** 73, 9, 189, 10, 18, 31, 10, 20, 4, 26, 6, 64, 26, 39, 13, 5 frt kikiáltási ár 10%-ának bánatpénz gyanánt bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett a kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

Abrudbányai kir. telekkönyvi hatóság 1896. év február hó 24-én.

Szanaty Gábor, kir. jbiró.

689. 1—1

Girner és Lingner

Jroda: Fötér 38. sz.

Papirzacskó- és Pénztári tömb Gyár, Könyvnyomda

vállalat

Nagy-Enyeden

Telefon-sz. 5. és 6.

Ujdonságok

mindig nagy választékban

Modern berendezése, dús
fölszerelése s jeles mun-
ka-erőinél fogva képes
az erdélyrészi hasonnemű
vállalatokkal versenyezni
ugy az árak, mint a mun-
kák kivitele tekintetében.

öt gyorsajóval működik

nyomda

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

A „Közérdek“

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike a vidék leg-
elterjedtebb lapjainak, s mint ilyen,

 hirdetések közlésére
kiválóan alkalmas.

Aki tehát olcsón s biztos sikerrel akar hirdetni,
forduljon bizalommal lapunk kiadóhivatalához.